

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมในเขตเทศบาลเมืองจังหวัด เชียงรายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการจัดผังเมืองเกษตรในเขตเทศบาล เมือง จังหวัดเชียงรายและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม กับทัศนคติต่อการจัดผังเมืองเกษตรในเขตเทศบาลเมืองเชียงราย มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- 3.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

1. พื้นที่เป้าหมาย

งานวิจัยนี้ได้กำหนดพื้นที่ศึกษา คือ เขตเทศบาลนครเชียงรายซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบ 60.85 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมพื้นที่ตำบลต่างๆทั้งหมด 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลเวียงทั้งตำบล ตำบลรอบเวียง ตำบลริมกก และตำบลสันทราย โดยเทศบาลนครเชียงรายประกอบด้วยชุมชน 62 ชุมชนดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงราย

เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4
1.ชุมชนเกาะลอย	1.ชุมชนมุสลิมกก โท้ง	1.ชุมชนคอยสะเก็น	1.ชุมชนคอยเขาควาย
2.ชุมชนคอยทอง	2.ชุมชนกองยาว	2.ชุมชนป่าดิ่ง	2.ชุมชนคอยพระบาท
3.ชุมชนทิวรัตน์	3.ชุมชนเกาะทอง	3.ชุมชนป่าส้าน	3.ชุมชนเด่นห้า
4.ชุมชน	4.ชุมชนแควห้วย	4.ชุมชนร่องปลาข้าว	4.ชุมชนประดู่เชียงใหม่ฯ
เทิดพระเกียรติ	5.ชุมชนเจ็ดยอด	5.ชุมชนศรีทรายมูล	5.ชุมชนแม่กรณ์
5.ชุมชนน้ำลัด	6.ชุมชนบ้านไร่	6.ชุมชนหน้าสนาม	6.ชุมชนรอยพระพุทธรบาท
6.ชุมชนบ้านคอย	7.ชุมชนป่าแดง	กีฬา	7.ชุมชนวัดใหม่หน้าค่าย
7.ชุมชนบ้านใหม่	8.ชุมชนป่าดิ่งริมกก	7.ชุมชนสันกลาง	8.ชุมชนสันโค้งน้อย
8.ชุมชนป่าจั่ว	9. ชุมชนฝั่งหมื่น	8.ชุมชนสันจี่เป้า	9. ชุมชนสันโค้งหลวง
9. ชุมชนราชเดชดำรง	10.ชุมชนกกโท้ง	9. ชุมชนสันคอกช้าง	10.ชุมชนหนองปิ้ง
10.ชุมชนวัดพระแก้ว	11.ชุมชนร่องเสือเต้น	10.ชุมชนสันป่าก่อ	11.ชุมชนหนองเหียงฯ
11.ชุมชนห้วยปลาถั่ง	12.ชุมชนรั้วเหล็กเหนือ	11.ชุมชนสันป่าก่อ	12.ชุมชนหน้าศูนย์วิจัยพืช
12.ชุมชนฮ่องลี่	13.ชุมชนรั้วเหล็กใต้	ไทยใหญ่	สวน
	14.ชุมชนริมน้ำกก	12.ชุมชนสันป่าก่อ	13.ชุมชนหัวฝาย
	15.ชุมชนวัดศรีเกิด	เหนือ	
	16.ชุมชนสันตันเปา	13.ชุมชนสันป่า	
	17.ชุมชนสันตาลเหลือง	ขนาด	
	18.ชุมชนสันสุด	14.ชุมชนสันสลี	
	19.ชุมชนวังคิน	15.ชุมชนสันหนอง	
	20. ชุมชนเอื้ออาทรริมกก	16.ชุมชนสันเมือง	
		เหล็ก	
		17.ชุมชนหนองบัว	

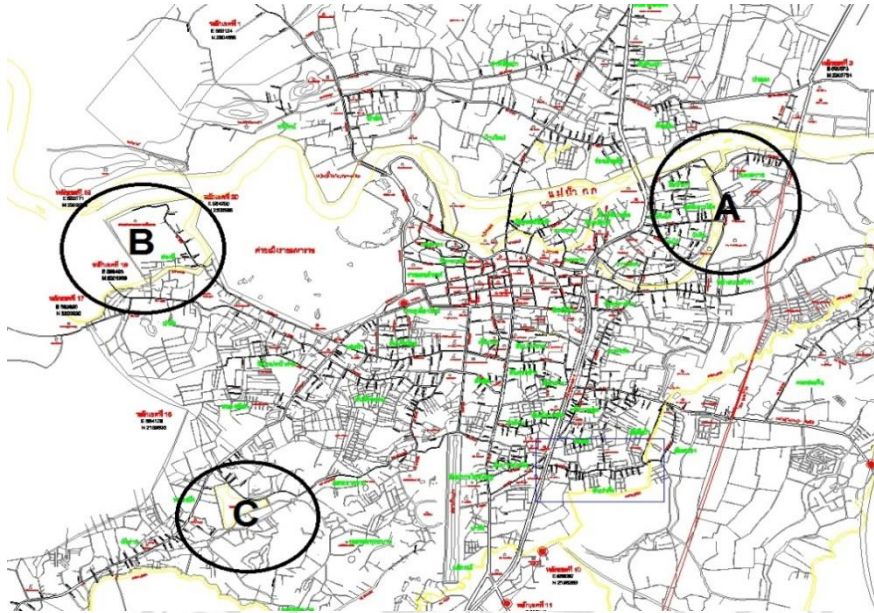
ที่มา: คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย, 2552

ผู้วิจัยได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครเชียงรายเพื่อขอคำแนะนำในการเลือกพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเลือกจากพื้นที่ของเทศบาลที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมในการศึกษานี้ได้เลือกพื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ในเขตเทศบาล 3 พื้นที่คือ

1. บริเวณสนามกีฬาากลางเทศบาลนครเชียงราย (A) เป็นสนามกีฬาของจังหวัด ภายในสนามกีฬา มีสนามต่าง ๆ ให้เข้าไปใช้บริการออกกำลังกายในช่วงเย็น เช่น สนามฟุตบอล สนามเทนนิส สระว่ายน้ำ น้ำ นอกจากนั้นก็ยังมีสนามยิง ฟุตบอลและมีการเดินแอโรบิค ปกติจะมีประชาชนเข้ามาออกกำลังกายกัน ช่วงเย็น ด้านหน้าของสนามกีฬาจะมีลักษณะคล้ายสวนสาธารณะก็จะมีสระขนาดใหญ่และยาว ด้านข้างมีที่กั้นรอบสระและเป็นทางเดิน มีต้นไม้รอบสระ ทำให้ร่มรื่น เหมาะสำหรับเดิน หรือวิ่งออกกำลังกาย หรือไปพักผ่อนโดยเฉพาะช่วงเช้าและช่วงเย็น การเดินทางมาจากห้าแยกพ่อขุนเม็งราย มหาราช ให้ตรงไปอีก จนเจอสามแยกไฟแดงแรก ให้เลี้ยวขวาและตรงไป ให้ตรงไปเรื่อย ๆ จนสุดทางจะพบสนามกีฬาากลางจังหวัดเชียงราย

2. สวนสาธารณะหาดเชียงราย (B) เป็นสวนสาธารณะอยู่ติดกับแม่น้ำกก อยู่ในพื้นที่บ้านป่าจ้าว หมู่ 4 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ประมาณ 156,800 ตร.ม. ห่างจากตัวเมืองเป็นระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมาช้านานมากพอสมควร โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล อีกทั้งยังเป็นจุดชมวิวและรับประทานอาหารและมีเรือนแพตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำกก ซึ่งแม่น้ำกกจะไหลผ่านเทือกเขาทำให้เกิดทิวทัศน์ที่สวยงาม สามารถมองเห็นหิ้งอกที่เกิดจากถ้ำหินปูน บริเวณริมแม่น้ำกกจะมีร้านอาหารจำนวนมากให้บริการ นอกจากนี้บริเวณหาดเชียงราย ยังมีลานกีฬาและสวนสุขภาพไว้สำหรับออกกำลังกาย

3. หอนงปิ้ง (C) เป็นแหล่งน้ำสาธารณะที่ได้รับการขุดลอกปรับปรุงมีพื้นที่ประมาณ 89.35 ไร่ เป็นน้ำที่น้ำประมาณ 66.77 ไร่ มีรูปร่างคล้ายตัว L ในอดีตหอนงปิ้งเคยเป็นแหล่งน้ำใช้ทางการเกษตร และมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม ต่อมาได้มีการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ตลอดจนเป็นสถานที่จัดงานประเพณีต่างๆ และมีการพัฒนาให้เป็นพื้นที่รองรับน้ำ หรือ “แก้มลิง” เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลากและได้มีการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสวนสาธารณะที่ร่มรื่น(24 มิถุนายน 2552)

รูปที่ 3.1 แผนที่แสดงพื้นที่ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม
ที่มา : กองงานช่าง เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

3.2 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

3.2.1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้มาจากการประชุมผู้นำชุมชนและสมาชิก รวมทั้งสอบถามข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 ที่ ประกอบไปด้วยข้อมูลพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

3.2.2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการรวบรวมจากตำรา เอกสารทางวิชาการจากหน่วยงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดต่างๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการทบทวนวรรณกรรมเพื่อใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยกำหนดหัวข้อที่จะทำการศึกษาไว้ล่วงหน้า และใช้คำถามเป็นลักษณะปลายเปิด เพื่อให้ทราบข้อมูลตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษาและวิธีการสังเกต (Observation) บริบทของชุมชน ผู้ศึกษากำหนดประเด็นหลักในแบบสอบถามไว้ 2 ส่วนคือ

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครัวเรือน แรงงานนอกภาคการเกษตร บัญชีทางเศรษฐกิจและสังคมได้แก่ รายได้ ต่อปี พื้นที่ถือครอง การได้รับข้อมูลข่าวสาร

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อการจัดผังเมืองเกษตรในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดเชียงราย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

1. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในส่วนของเทศบาลนครเชียงราย เพื่อให้ทราบแนวทางและความต้องการของหน่วยงานในการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมในเขตเทศบาลนครเชียงราย โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการประชุมกลุ่มย่อยผู้นำชุมชน

2. การจัดการประชุมกลุ่มย่อยผู้นำชุมชนที่อยู่บริเวณพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 พื้นที่ โดยมีผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน เพื่อสอบถามความข้อมูลต่างๆ โดยใช้หัวข้อประชุมหลัก

2.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชนในปัจจุบัน ลักษณะอาชีพ วิถีของประชากร การให้ความร่วมมือของชุมชน

2.2 ลักษณะการใช้พื้นที่ส่วนตัวของประชากรในชุมชน

2.4 การใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์เพื่อการเกษตรกรรมในพื้นที่ชุมชน

2.5 ความต้องการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะประโยชน์ในด้านอื่นๆของชุมชน

3. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดซึ่งอยู่ในชุมชน โดยรอบพื้นที่ศึกษาทั้งสามที่ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเฉพาะเจาะจง จำนวน 60 คน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์แบบโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมในเขตเทศบาลนครเชียงรายจังหวัดเชียงรายได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert โดยกำหนดเกณฑ์ น้ำหนักคะแนน 5 ระดับดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50-5.00 คะแนนหมายความว่ามีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 คะแนนหมายความว่ามีส่วนร่วมมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 คะแนนหมายความว่ามีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49 คะแนนหมายความว่ามีส่วนร่วมน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49 คะแนนหมายความว่ามีส่วนร่วมน้อยที่สุด

กรณีที่ผู้ศึกษาแบ่งช่วงมากที่สุดกับน้อยที่สุดโดยมีระยะห่างเพียง 0.49 และ 0.50 ซึ่งไม่เท่ากับช่วงอื่นซึ่งห่างกัน 0.99 เพราะช่วงแรกและช่วงสุดท้ายอยู่ต้นและปลายมาตรวัดที่ระบุความหมายของค่า น้ำหนักต่ำสุดและสูงสุด (ชานินทร์, 2550)